

штина и њихових већа нередован случај, сама могућност да се решавање у управном поступку у појединим стварима повери скупштини је „отворена“, тј. може се нормирати законом (савезним, републичким или покрајинским) у свакој управној „материји“, без начелног ограничења. Да ли је онда у складу са уставним правом на жалбу ако се једним законом, у овом случају ЗУП-ом, искључи жалба и у погледу свих будућих, нових, случајева одређивања, надлежности скупштине за доношење управних аката. Није ли, питају писци Коментара, таква априорна и потпуна забрана жалбе премашила оквире „дизузетног искључења жалбе у одређеним случајевима“, Како је о законитости решења о којима је реч у члану 226. ЗУП-а у принципу могуће водити управни спор — сем уколико се ради о стварима о којима је непосредно на основу уставних овлашћења одлучивала Скупштина СФРЈ или републичке, односно покрајинске скупштине (видети члан 9. став 1. тачка 3. ЗУС-а), по мишљењу аутора овде долази у обзир подношење захтева за судску заштиту уставом зајамчених слобода и права (члан 66. ЗУС-а).

Завршни део Коментара Закона о општем управном поступку З. Томића и В. Бачић чини исцрпан регистар појмова из овог Закона (страна 423—453).

Појава овог новог Коментара Закона о општем управном поступку је, нема сумње, значајан допринос пре свега развоју управне праксе и вредан прилог напорима расветљавања појединих питања теорије управног права. Тежећи, у крајњој линији, да Закон о општем управном поступку учине доступним, лаким за коришћење и примену, аутори су искористили све могућности које су им се пружале — објашњење, правна анализа института управног права, поређење са решењима из других сродних закона, приказ и критика одговарајуће праксе судова са територије целе СФРЈ, предлози евентуалних бољих и ефикаснијих могућности. Писан концизно и јасно, упућен широком кругу заинтересованих читалаца и „корисника“ резултата до којих су писци дошли, овај рад се одликује завидном стручношћу, али и једноставношћу излагања и најсложенијих проблема. Срећна је околност с обзиром на природу овог рада, што аутори потичу из две различите средине — факултета и суда, те својим познавањем теорије и праксе управног права омогућавају да Коментар чини нужни спој ових двеју категорија.

mr Olivera Vучић

Марко Младеновић, ЖУТА КУЋА, Библиотека Нова 10, Београд, 1985, стр. 344.

Анали Правног факултета у Београду, у броју 4. из 1986. године, објавили су критичке осврте др Браниславе Јојић и Мирјане Детелић на мој роман „ЖУТА КУЋА“.

Поводом ових написа користим законско право на одговор. Моја реплика биће кратка и јасна:

1. Негде педесетих година овог века вођена је једна полемика о слободи стваралаштва, коју је преносио ондашњи НИИ, између енглеског књижевника Џона Пристлија (1894—1984) и совјетског писца Иље Еренбурга (1891—1967). „Убедићете ме да код вас постоји слобода стваралаштва тек онда када будете јавно критиковали господина Јосифа Висарионовича као што сам ја недавно критиковао Његово величанство“ — закључио је полемику Џон Пристли. Правни факултет, па ни његови житељи, нису ни Његово величанство, ни Стаљин. Зашто би онда то била табу-тема? Нема ни једне друштвене појаве, па ни личности, која не би могла бити предмет литерарне обраде. Уколико пре ако се већ зна да основну потку романа „Жута кућа“ чине неки историјски блиски, додуше, не тако славни догађаји из, иначе, богате и славне

повести Правног факултета и Београдског универзитета. Тој повести сам се управо одужио овим романом (посветио сам га умрлим великанима Правног факултета у Београду). Још више сам се одужио невиним жртвама погрма унутрашњих (и спољних) бунтовника и незадовољника, који је трајао колико и II светски рат, бар у овом нашем балканском поднебљу.

2. Критички написи Браниславе Јојић и Мирјане Детелић представљају заправо тријумф основне идеје и поруке романа, изражене у формули: МИКАН ЈЕ ОТИПАО, МИКАНИЗАМ ОСТАЈЕ! Зар оба ова приказа нису само наставак „Жуте куће“? Оба би могла врло лепо да се уклопе у неко ново издање романа, или да представљају почетак његовог другог дела.

3. Недовољно јасни, противуречни, збуњени и недобронамерни прикази нису ми помогли да сагледам своје „грехове“ и одсуство свог талента, или бар да обогатим свој духовни фонд новим сазнањима. Од свега, једино је јасно да Мирјана Детелић захтева да будем збрисан са списка живих „скрибомана“, тј. потпуно ликвидирао као писац, а Бранислава Јојић, ни мање ни више, тражи моју главу. Сасвим су сувишни „округли столови“ и неке „тужбе“, јер, пресуда је већ изречена. А где је Бранислава Јојић била када су многи наставници извођени пред „преке судове“ као лопови, криминалци, лењивци, незналице, корупционаши, протекционаши, студентске крвопије, ибеовци, националисти, државни непријатељи, дворске даме, итд., итд. И на чијој је страни била? Чију част она сада брани, Ако се сада стиди јавности, требало је много више да се стиди онда када се име Правног факултета и многих наставника, неколико година повлачило по криминалним и трач-рубрикама свих листова и других јавних гласила у земљи. Роман „Жута кућа“ писан је управо са намером да се поврати, а не укаља, достојанство Правног факултета. То је моја истина и моје виђење истине.

4. Када књижевни критичар, попут Мирјане Детелић, тврди да у једном роману ама баш ништа не ваља, а насупрот њој стоје три рецензије врло угледних књижевних критичара (и још десетак објављених повољних приказа), онда пре свега треба размишљати о побудама критичара. Не може бити да су сви они (чак и један академик међу њима) толике незналице! За сваки позив, па и књижевног критичара, неопходан је, поред стручности, и минимални морални дигнитет.

5. Не могу а да се не осврнем на злонамерну тврдњу Браниславе Јојић да ми је ово друштво (читај: Факултет) све подарило, а ја испао незахвалник! Таква изјава је нечасна. Истина је обрнута. Прочитајте моју биографију. Све што сам стекао, за разлику од многих, плаћао сам повећаном ценом. Од научних, до материјалних погодности. Узгред, чак ни један стан од Факултета нисам добио. Живим у стану који сам купио својим парама. И стипендију за усавршавање добио сам од француске, не од наше владе! И никоме не дугујем захвалност, хвала богу, за оно мало што сам у животу постигао. Да не поминем да сам свако своје напредовање у универзитетским звањима одболовао због „изненадних препрека“, лажних оптужби, партијских комисја и слично. Чак сам се и сам школовао, радећи и издржавајући породицу. Једном речју, дао сам много више него што сам добио.

6. Уређивачки одбор и главни и одговорни уредник Анала, преорачили су своја овлашћења објављивањем оба написа, а нарочито приказа Мирјане Детелић, искључиво књижевног приказа, једног чисто књижевног дела. Када су то већ учинили, у моралној су обавези да објаве прву главу „Жуте куће“ у којој је, први пут, дата историја Београдског универзитета и Правног факултета од Лицеума Кнежевине Србије до данашњих дана. Па нека читаоци сами просуде о књижевним вредностима дела и о моралним побудама писца и његових критичарки.

Слажем се, наравно, са професором Младеновићем да тамо где постоји слобода стваралаштва нема табу-тема, уз напомену да то не искључује, већ, напротив, претпоставља и слободну критику стваралаштва.

Не мислим да сам објављивањем осврта из пера Браниславе Јојић и Мирјане Детелић прекорачио своја овлашћења, пошто се исти односе на књигу о Правном факултету у Београду, чији часопис „Анали Правног факултета у Београду“ негује, поред осталих, и рубрику „Факултетска хроника“; „инкриминисани“ написи по својим суштинским обележјима спадају у ту рубрику, а само по својим формалним одликама у рубрику „Прикази“, у којој су објављени (што све подједнако важи и за писмо професора Младеновића).

Нема никакве потребе, нити у том смислу постоји морална обавеза, да се у „Аналима“ објави прва глава „Жуте куће“: заинтересованим читаоцима стоји на располагању интегрални текст романа, а, осим тога, нетачна је тврдња да је ту први пут објављена историја Правног факултета „од Лицеума Кнежевине Србије“. Примера ради, такву једну историју, поводом стогодишњице Факултета, објавио је проф. Илија Пржић (Илија Пржић, Оснивање Правног факултета у Србији, „Архив за правне и друштвене науке“, год. XXX, друго коло, јули—август, 1940, бр. 1—2, стр. 1—17).

Нико не доводи у сумњу навод професора Младеновића о томе колико је приказа његове књиге раније објављено и какве су садржине; таквим пребројавањем се нисам бавио, јер то није претходно питање од кога би зависило евентуално објављивање нових осврта, као ни њихова садржина. Познато нам је свима да у судовима ове врсте не одлучује број гласова већ тежина, уверљивост и разложност аргумената на којима почивају. *Tantum valet quantum ratio probat.*

Није, изгледа, згорег цитирати овде и једног правника, Валтара Божишића, који је на тему „разногласице“ (тј. разних мишљења о истим питањима) рекао: „Али то, ипак, није никаква несрећа, него напротив срећа. Богатство у стварним разликама и у разликама мисли и мњења управ и јест најбоље поље трвењу и свака зна да не само у физици трвење доноси искре, а искре свјетлост. Управ те разлике могу нам бити у нашем послу као охрана од једностраности, јер упоређење нас самих силује да се постарамо сами тражити истину.“ Жао ми је што професор Младеновић у својој реплици није изнео аргументе (односно противаргументе) и што се није уздржао од необразложених напада, приписујући ауторкама критичких осврта на његову књигу злонамерности и поричући им чак морални дигнитет. То није у духу демократског и конструктивног дијалога, за који се у свом напису са правом залаже.

Главни и одговорни уредник „Анала“
професор Обрен Станковић